

DOPRINOSI 70. OBLJETNICI KOMUNISTIČKOG UBOJSTVA 66 HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

FDC HP 1/15

Široki Brijeg, 17. veljače 2015. (Ivana Karačić / pobijeni.info) – Ova 70. obljetnica ubojstva 66 hercegovackih franjevaca bila je tema različitih katoličkih revija i časopisa, nešto manje onih društvenih, kao i povod za stvaranje filma, emisija, poštanske marke. Predstavimo kratko ono najvažnije.

Tema dvobroja *Naših ognjišta* (siječanj i veljača) 70. je obljetnica ubojstva 66 hercegovackih franjevaca tijekom i u poraću Drugog svjetskog rata. O tome za njih piše povjesničar Hrvoje Mandić iz Hrvatskog dokumentacijskog centra Domovinskog rata u BiH.

Revija *Svjetlo riječi* u broju za mjesec veljaču na četiri stranice donosi reportažu fra Miljenka Stojića »Širokobriški mučenici svijetle«. On navodi informacije o ubojstvu 66 hercegovackih franjevaca, o početku prikupljanja svjedočanstava o ovim događajima te o osnivanju Vicepostulature, ali i o uhićenjima i premla-

ćivanju fratara koja su se događala sve do početka Domovinskog rata.

Svoj doprinos očuvanju sjećanja na pobijene hercegovacke franjevce dala je i Hrvatska pošta Mostar izdanjem prigodne poštanske marke »70. obljetnica stradanja hercegovackih franjevaca«. Ovo prigodno izdanje sadrži arak od 12 maraka + 4 vinjete, žig i omotnicu prvoga dana (FDC), a u poštanskom prometu nalazi se od 7. veljače. Likovno rješenje marke i pratećih materijala potpisuje dizajner Marin Musa, a nastalo je uz korištenje fotografija koje je ustupila Vicepostulatura postupka mučenništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«. Nominalna vrijednost marke je 0,90 KM. Njezino izdanje zaintrigiralo je i talijanske filateliste pa je talijanski filatelistički portal *vaccarineus.it* na svojim stranicama objavio vijest o tome, kao i međunarodni filatelistički portal *stampnews.com*.

U produkciji Laudata ovih je dana izišao dokumentarni film »In odium

fidei – Iz mržnje prema vjeri«. Redateljica filma je Nada Prkačin, a traje 60 minuta. Njegova središnja tema je ubojstvo 66 hercegovackih franjevaca. Prikazane su i povijesne okolnosti u kojima se sve to dogodilo. Film sadrži mnoštvo arhivske građe s izjavama svjedoka iz toga vremena te povjesničara i onih koji se brinu da se dozna istina o ovim događajima i pronadu oni za čija se posljednja počivališta još ne zna.

Nakon što je prije tri godine Općina Široki Brijeg 7. veljače proglasila danom sjećanja na pobijene franjevce i puk, sada je Skupština Županije zapadnohercegovacke usvojila odluku o proglašenju 7. veljače Danom sjećanja – spomendana – na žrtve komunističkog zlosilja u Županiji zapadnohercegovackoj. Time žele potaknuti na razmišljanje o osjetljivim i kompleksnim pitanjima povijesti i njezina očuvanja te prenošenja istine na sljedeće naraštaje. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VIII., 2 (15),
Široki Brijeg, 2015. , srpanj – prosinac, 2015.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Zaključenje broja: 25. lipnja

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki
Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...
(s naznakom za Vicepostulaturu i za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna
Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Pred nama je 15. broj ovoga našega glasila. Zacijelo razlog za malo slavije, ali ostavit ćemo to za neku drugu priliku. Sada nam je zauzeto raditi da se istina o prošlim vremenima konačno probije u našu javnost.

Mislimo da je to razumljivo samo po sebi? Ma nije! Čak ni tamo gdje smo nazgled mi sami sa sobom. Umjesto zanosa da se sve to istraži, događa se da se odmahuje rukom i kaže kako još nije sazrijelo vrijeme. A kada bi to bajno vrijeme trebalo sazrijeti? Takvi na to ne odgovaraju. No, mi možemo dotičnima reći da na taj način oni ponovo ubijaju već ubijene žrtve. Zvuči oporo i para uši, ali je istina. Treba se zaista nad svime time zamisliti.

Krivci smo ako dopustimo da jugokomunistička istina bude jedina istina koja će progovarati o našim pobijenima. Ne treba to biti ni neka naša istina. Neka to bude istina koja će odgovarati onomu što se zaista dogodilo. Tek tada će se određeni vjerojatno pokajati, oni koji nisu oprostili, to će vjerojatno također učiniti. Jugokomunistička suza nije nimalo vrjednija od suze njihovih žrtava.

U slučaju pobijenih hercegovačkih franjevac istina izgleda i ovako. Fra Leo Petrović, provincijal, štitio je u Mostaru obitelji jugokomunističkih pristaša i njihovih simpatizera, štitio je Židove i Srbe. Imamo svjedočanstva o tome i objavit ćemo ih u nekom od sljedećih brojeva *Stopama pobijenih*. Unatoč tomu, i mnogočemu sličnom, jugokomunisti su

ga ubili i do dana današnjega proglašuju ga fašistom. Smeta im i mrtav jer je volio svoj narod, svoju vjeru i sve druge narode. Dobro je to shvatio Europski parlament pa je komunizam proglasio totalitarnom ideologijom, jednako kao i nacionalsocijalizam i fašizam.

Živjeti nam je od istine koja oslobađa. Shvaća to i Hrvatski narodni sabor (HNS) BiH pa je još više podupro Odjel za Drugi svjetski i Domovinski rat. A on predstavlja koordinaciju dosad devet ustrojenih povjerenstava po općinama koja se trude iznijeti na svjetlo dana pravu istinu o Drugom svjetskom ratu i poraću. Još je mnogo ljudskih kostiju razasutih kojekuda po našoj domovini. I kao ljudi i kao kršćani trebamo ih dostojno pokopati i čuvati spomen na njih.

Mi ovdje na Širokom Brijegu, i drugdje, nastojimo obilježiti i spriječiti propadanje mjesta na kojima su ubijena naša franjevačka braća. Trenutno smo se malo više usredotočili na ratno sklonište, o čemu možete čitati u ovome broju. Hvala svima koji nam u tome pomažu na različite načine. Jedan je od njih da nam se daruje i klesani kamen, što također navodimo, a pritom kažu da im je to čast. Svjesni su, dakle, što se i zbog čega dogodilo.

Razmišljajmo pravilno, molimo se i onda će sve biti drukčije. Do sljedećeg broja neka vam je

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	43
Povijesne okolnosti	22	Odjek u umjetnosti	44
Povjerenstva	25	Nagradni natječaj	45
Stratišta	26	Utamničnici	49
Pobijeni	30	Podsjetnik	51
Glas o mučeništvu	37	Razgovor	57